

Considerații privind contractul de factoring

Asist. univ. dr. Lavinia Smarandache,
drd. Alina Dodocioiu*

Considerations upon the contract of factoring

Factoring represents a financing method in which a business owner places the market his debt accounts, to be purchased by a third-party funding source so that the former could gather some capital through the offered facility of a granted discount for the purchaser. One of the most ancient forms of business financing, factoring is the cash-management tool chosen by many companies. Factoring is very common in certain industries, such as the clothing industry, where long term recoverable debt accounts are part of the business cycle.

Key words: factoring, contract, adherent, cession, invoice.

Cuvinte-cheie: factoring, contract, aderent, factură, cesiune.

1. Definiție. Contractul de factoring constituie un contract încheiat între o parte (furnizor) și o altă parte, întreprinderea de factoring (cesionar), prin care furnizorul cedează cesionarului creanțele născute din contracte de vânzare de mărfuri încheiate între furnizor și clienții săi. Doctrina franceză¹ definește factoringul ca fiind tehnica prin care un client, aderentul sau furnizorul, transmite creanțele sale unei societăți de factoring numită factor – instituție de credit supusă regulilor Codului monetar și financiar, care, în schimbul unei remunerații, se obligă să le recupereze de la debitori, garantând executarea lor chiar în cazul imposibilității de plată din partea debitorului, și să achite anticipat, în tot sau în parte, creanțele transferate. Reprezentând o emanație a dreptului anglo-saxon, contractul de factoring a îndeplinit o funcție importantă în dezvoltarea comerțului internațional.² Factoringul constituie o tehnică financiară având o strânsă legătură cu sectorul bancar; în prezent, aproape toate ramurile industriei pot profita de relațiile de factoring, cele mai populare fiind industria textilă, producătorii de echipament industrial și de birou, electronice și alimentele procesate.

Sediul materiei se regăsește, pe plan internațional, în: a) Convenția UNIDROIT privind contractul internațional de factoring încheiată la Ottawa în 1988; b) Convenția de la Roma 1980 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale; c) Convenția ONU de la New York 2001 privind cesiunea de creanță în comerțul internațional;

În legislația națională, următoarele acte normative cuprind mențiuni referitoare la contractul de factoring: a) Ordonanța de Urgență 10/1997 cu privire la diminuarea blocajului financiar și a pierderilor din economie; b) Legea nr. 151/1997 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/1997 cu privire la diminuarea blocajului financiar și a pierderilor din economie; c) Anexa la Ordinul 1418/1997 al ministrului de stat, al ministrului finanțelor și al guvernatorului BNR privind planul de conturi pentru societățile bancare și normele metodologice de utilizare a acestuia; d) Legea 469/2002 privind unele măsuri pentru întărirea disciplinei contractual. Contractul de factoring era reglementat în legislația română în OUG 10/1997³ în art. 2 lit. b) "factoring este un contract

* Universitatea din Craiova, Facultatea de Drept și Științe Administrative

¹ Thierry Bonneau, *Droit bancaire*, Montchrestien, 2003, Paris, p. 373.

² Convenția UNIDROIT privind contractul internațional de factoring, Ottawa 1988, Preambul.

³ În prezent, această ordonanță este abrogată.

încheiat între o parte, denumită aderent, furnizoare de mărfuri sau prestatoare de servicii, și o societate bancară sau o instituție financiară specializată, denumită factor, prin care aceasta din urma asigură finanțarea, urmărirea creanțelor și protecția riscurilor de credit, iar aderentul cedează factorului, cu titlu de vânzare sau de gaj, creanțele născute din vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii pentru terți." Factoringul era considerat în mod greșit în ordonanța respectivă ca fiind un instrument de plată⁴. Definiția furnizată mai sus confundă contractul de factoring cu contractul comercial de gaj.

Prin Legea nr. 151/1997 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/1997 cu privire la diminuarea blocajului financiar și a pierderilor din economie se îndreaptă eroarea menționată anterior, enumerându-se printre instrumentele de plată doar cambia și biletul la ordin, contractele de factoring și forfetare nemaifiind calificate drept instrumente de plată.⁵ Un alt act legislativ în care este menționat contractul de factoring este Legea 469/2002 privind unele măsuri pentru întărirea disciplinei contractuale în care factoringul și forfetarea sunt considerate în mod corect drept mecanisme de mobilizare a creanțelor, iar contractul de factoring este definit ca "un contract încheiat între o parte, denumită aderent, furnizoare de mărfuri sau prestatoare de servicii, și o societate bancară sau o instituție financiară specializată, denumită factor, prin care aceasta din urmă asigură finanțarea, urmărirea creanțelor și prezervarea contra riscurilor de credit, iar aderentul cedează factorului, cu titlu de vânzare, creanțele născute din vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii pentru terți". Aceasta constituie singura definiție legală în vigoare care definește în mod corect operațiunea factoring ca fiind o preluare de creanțe născute din vânzarea de mărfuri sau prestarea de servicii către terți în proprietate de către factor de la aderent, respectiv o cesiune de creanță, și nu drept *garanție a unei obligații de plată*, asumată anterior⁶.

Trebuie să avem în vedere, de asemenea, și capitolul VI „Regimul juridic al garanțiilor reale mobiliare” din Legea nr. 99/1999⁷ privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, art. 85: „(1) Când bunul afectat garanției, constând într-o creanță bănească, este cesionat, cesionarul trebuie să notifice cesiunea, în scris, debitorului cedat. Notificarea se poate face fie prin act sub semnătură privată, fie prin intermediul instanței, sau printr-un act autentificat de notarul public. Notificarea trebuie să facă mențiune despre creanța cedată, suma de plată, numele sau, modul și locul plății. (2) Din momentul în care debitorul primește notificarea, acesta se poate elibera de obligație numai prin efectuarea plății către cesionar în modul indicat în notificare. (3) Cu toate acestea, dacă debitorul cere ca cesionarul să prezinte dovada cesiunii, iar acesta nu o face în termen de 15 zile de la data cererii, debitorul poate să continue efectuarea plăților către cedent. (4) Dovada cesiunii se poate face prin copia certificată de pe contractul de cesiune, sau de pe contractul de garanție, ori prin copia de pe înregistrarea cesiunii la arhivă”.

2. Factoringul ca varietate a cesiunii de creanță. Cesiunea de creanță constituie o convenție prin care un creditor (cedent) transmite o creanță a sa unei alte persoane (cesionar). Debitorul creanței transmise (cedate) poartă denumirea de debitor cedat. Contractul de factoring constituie un *contract complex*, înglobând atât o cesiune de creanță, cât și o subrogare convențională care este consimțită de creditor; astfel, acesta constituie o

⁴A se vedea Lucian Săuleanu, *Drept bancar*, Editura Sitech, Craiova 2007 cu privire la enumerarea instrumentelor de plată (ordinul de plată, cecul, cambia, instrumentele de plată electronică) care constituite mecanisme care conduc la efectuarea unor plăți rapide, eficiente și sigure.

⁵ Legea 151/1997 a fost publicată în M. Of. nr. 172 din 28 iulie 1997.

⁶ Pentru o analiză detaliată cu privire la legislația națională în acest domeniu, a se vedea Brândușa Vartolomei, *Contractul de factoring*, Ed. Lumina Lex, București 2006, cap. VI, p. 224.

⁷ Publicată în M. Of. 236 din 27 mai 1999.

varietate a cesiunii de creanță, reglementată în dreptul civil, care este dreptul comun în materie. În acest sens, în situația în care prevederile în materie comercială sunt lacunare, se aplică dispozițiile existente în dreptul comun. În ceea ce privește cesiunea de creanță, notificarea subrogării se face de către aderent debitorului său pentru a-i fi opozabilă sau pentru a se obține acceptul acestuia, în timp ce în cazul operațiunilor de factoring notificarea se efectuează numai pentru a-l înștiința că plata trebuie efectuată doar către factor.

În cazul factoringului, factorul devine proprietarul creanțelor transmise și preia de la aderent sarcina încasării creanțelor, preluând în același timp și riscurile legate de insolvabilitatea debitorilor sau al neachitării creanțelor la scadență. Creanța care constituie obiectul contractului de factoring trebuie să se nască dintr-un contract de vânzare-cumpărare sau dintr-un contract de prestări servicii încheiat cu debitorul, în timp de creanța care face obiectul cesiunii de creanță poate fi de orice tip (existând, însă, unele creanțe incesibile, cum ar fi pensia de întreținere⁸). Cesiunea de creanță se poate face fie cu titlu gratuit, fie cu titlu oneros (de exemplu, contractul de donație⁹); în ceea ce privește operațiunile de factoring, aceasta operează numai cu titlu oneros. Creanța este exprimată printr-un titlu (factură) în cazul contractului de factoring, în timp ce în cazul cesiunii de creanță creanța este exprimată. Notificarea cesiunii se poate face în cazul cesiunii de creanță doar prin intermediul executorului judecătoresc¹⁰, în timp ce în cazul contractului de factoring notificarea debitorului poate fi făcută prin orice mijloc: scrisoare, fax etc.¹¹.

3. Avantajele factoringului. Factoringul evită primirea plății la diferență de câteva săptămâni sau chiar luni după livrare. Această tehnică bancară are avantajul că determină creșterea vânzărilor pe piețele străine prin oferirea unor termeni competitivi de vânzare. De asemenea, ea oferă un nivel de protecție adecvat în vederea diminuării beneficiului nerealizat pentru clienții din străinătate. Comisioanele plătite factorului se bazează pe volumul de vânzări, astfel încât costul fluctuează în funcție de vânzări, scăzând costurile de operare în timpul perioadelor de vânzări reduse. Prin intermediul factoringului, se asigură lichidități pentru mărirea capitalului rulant, importatorii nu trebuie să deschidă o scrisoare de credit și se oferă o putere mărită de cumpărare fără blocarea liniilor de credit existente.

4. Participanții la operațiunea de factoring sunt aderentul, factorul și debitorul cedat. *Aderentul*¹² reprezintă un comerciant (persoană fizică sau persoană juridică) care efectuează acte de comerț constând în producerea și comercializarea de mărfuri, sau numai comercializarea de mărfuri – în nume și pe cont propriu, sau prestări de servicii. Majoritatea aderenților sunt societăți comerciale. *Factorul* – poate fi numai o persoană juridică având calitatea de comerciant. Factorul trebuie să fie o instituție de credit sau o societate comercială specializată, autorizată conform condițiilor legislației naționale. Legea bancară nr. 58/1998¹³ în art. 11 lit. b) enumera, printre activitățile permise băncilor, și operațiunile de factoring. De asemenea, factori mai pot fi și instituțiile financiare nebankare menționate în Ordonanța nr. 28/2006¹⁴ privind reglementarea unor măsuri financiar fiscale.

⁸ Constantin Stătescu, Corneliu Bârsan, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. a 8-a, București, Ed. All Beck, 2002, p. 377

⁹ Francisk Deak, *op.cit.*, p. 223

¹⁰ Constantin Stătescu, Corneliu Bârsan, *op. cit.*, p. 379

¹¹ Convenția de la Ottawa, art. 1: "*b) o notificare în scris cuprinde, de asemenea, telegramele, faxul, la fel ca și orice alt mijloc de telecomunicații de natură să lase o urmă materială*".

¹² Brândușa Vartolomei, *op. cit.*, p. 48-53

¹³ În prezent, abrogată prin OUG nr. 99/2006.

¹⁴ Publicată în Monitorul Oficial nr. 89 din 31 ianuarie 2006.

La nivel mondial, în majoritatea țărilor dezvoltate, factorii se constituie sub forma companiilor de factoring, care reprezintă societăți comerciale specializate¹⁵. *Debitorul cedat* poate să fie orice comerciant, persoană fizică sau persoană juridică. Nu este debitor cel care-și procură mărfurile și serviciile în calitate de consumator final cu titlu personal, pentru uz personal și nici cel care nu are calitatea de comerciant.

5. Clasificarea operațiunilor de factoring. În practică se întâlnesc mai multe tipuri de factoring. Din punctul de vedere al momentului achitării creanțelor cumpărate de la aderent și a serviciilor suplimentare oferite acestuia există: -factoring tradițional, clasic (*old line factoring*)- plata creanțelor cesionate de aderent se face de către factor în momentul acceptării acestora, în momentul în care factorul intră în posesia lor; astfel, își asumă finanțarea și gestionarea creanțelor preluate, precum și asumarea riscului de neplată; - factoring la scadență (*maturity factoring*)- factorul plătește facturile la momentul scadenței acestora, asumându-și gestionarea facturilor și riscul de neplată a acestora de către debitorii cedați; -factoring de agent (*agency factoring*¹⁶) – factorul cumpără creanțele aderentului, după ce le acceptă le plătește anticipat, preia riscul de neplată din partea debitorilor; gestiunea creanțelor rămâne însă în sarcina aderentului. Acesta va urmări plata facturilor și o va încasa de la debitori, în nume propriu, remițând-o de îndată factorului. Aderentul de comportă ca un intermediar, agent¹⁷, al factorului. Din punctul de vedere al confidențialității operațiunii există: -factoring închis (scontare confidențială a facturilor) – acest tip de factoring oferă clientului posibilitatea de a păstra confidențialitatea cu privire la faptul că a apelat la un factor; -factoring deschis prin intermediul căruia aderentul cedează factorului toate creanțele, notificând debitorii în acest sens. Din punctul de vedere al dreptului de regres pe care banca îl poate exercita asupra aderentului, există: -factoring cu regres (*factoring with recourse*) - în caz de neplată, factorul își va recupera sumele neîncasate de la aderent prin exercitarea dreptului de regres, prin debitarea contului curent al aderentului sau prin valorificarea garanției; -factoring fără regres (*non-recourse factoring*) - factorul plătește aderentului contravaloarea acceptată a facturii sau facturilor, o parte imediat după emitere și restul în termen de un anumit număr de zile de la data scadenței facturii, chiar dacă nu încasează (total sau parțial) una sau mai multe dintre facturi. În intervalul respectiv de zile de la scadența facturii(lor), banca încearcă să recupereze sumele de la debitor sau, eventual, de la societatea de asigurare-reasigurare la care s-a asigurat împotriva riscului de neîncasare. Factorul nu se îndreaptă către aderent în vederea recuperării contravalorii facturilor, neavând drept de regres asupra acestuia.

Din punctul de vedere al participanților la operațiunea de factoring, putem deosebi între: -*factoring intern* – în acest caz, nu putem vorbi despre un contract comercial internațional; acesta se desfășoară pe teritoriul aceleiași țări, în cadrul acestei operațiuni intervenind un singur factor; -*factoring internațional* – acest tip de factoring presupune existența unui contract comercial internațional, în cadrul operațiunii intervenind doi factori (factorul de export și cel de import). Factorul de export achiziționează creanțele

¹⁵ În România, există o singură societate specializată de factoring, și anume Compania de Factoring IFN S.A., ai cărei acționari majoritari sunt Banca Transilvania și Intermarket Bank AG Austria (una din cele mai mari companii austriece specializate în finanțarea de creanțe). Aceasta oferă trei servicii de bază, și anume finanțarea facturilor, gestiunea creanțelor, ce include administrarea creanțelor, managementul debitorilor și colectarea creanțelor la scadență, precum și protecția împotriva riscului de neplată (www.companiadefactoring.ro).

¹⁶ Thierry Bonneau, *op. cit.*, p. 373

¹⁷ Bowles, Mallor, Barnes, Phillips, Lagvardt *Law of Commercial Transactions and Business Associations: concepts and cases*, Irwin Publishing House, 1995, p. G-2: "agency – a legal relationship in which an agent acts under the direction of a principal for the principal's benefit".

exportatorului (numit și aderent) asupra importatorului, cedându-le apoi factorului de import. Distingem, de asemenea, *factoring de tip back-to-back*; aceasta constituie o formă specifică companiilor care își derulează operațiunile de export prin intermediul unor subsidiare al căror capital și resurse administrative sunt reduse pentru că acestea se bazează exclusiv pe suportul financiar și administrativ al companiei mamă/exportatorului¹⁸.

6. Caracterile juridice ale contractului de factoring. Contractul de factoring este un *contract nenumit* fiindcă, deși utilizat frecvent în practică, nu este reglementat în nicio lege specială în legislația română. De asemenea, contractul de factoring reprezintă un contract complex, întrucât cuprinde atât o cesiune de creanță, cât și o subrogare convențională consimțită de creditor¹⁹. Contractul de factoring este un *contract cu titlu oneros*, factorul percepând pentru fiecare operațiune de factoring un comision de finanțare la valoarea plafonului stabilit între factor și aderent și un comision de factoring stabilit de comun acord cu aderentul

Contractul de factoring este un *contract sinalagmatic* deoarece ambele părți își asumă obligații reciproce pe toată perioada de derulare a contractului de factoring. Acesta constituie, de asemenea, un *contract accesoriu*, întrucât existența sa nu este una izolată, ci este determinată de raporturile preexistente între aderent și debitor, raporturi din care iau naștere creanțele ce sunt cesionate în favoarea factorului; factoringul presupune o convenție prealabilă încheiată între factor și aderent care va fi executată prin intermediul diferitelor operațiuni de factoring²⁰. Contractul de factoring este *consensual* deoarece presupune validitatea consimțământului. În practica bancară, contractul de factoring se încheie numai în formă scrisă. Contractul de factoring este *cu executare succesivă*, stabilindu-se un plafon între aderent și factor, aderentul cesionând factorului creanțele pe care le are asupra debitorului în cuantumul respectiv, creanțe dovedite prin facturi acceptate de debitor. Acest tip de contract este *intuitu personae*, factorul acceptând aderentul după o verificare serioasă a bonității acestuia. De asemenea, acesta este un *contract de adeziune*, clauzele contractului fiind stabilite de către factor și impuse aderentului care are numai posibilitatea de a le accepta sau nu (posibilitatea de negociere există doar într-o mică măsură în ceea ce privește includerea unei clauze compromisorii sau modificarea duratei²¹).

7. Derularea contractului internațional de factoring. Dacă creanțele cedate în virtutea unui contract de factoring s-au născut dintr-un contract de vânzare de mărfuri între un furnizor și un debitor care își au sediul în state diferite, atunci avem de-a face cu o operațiune de factoring internațional. Astfel, exportatorul semnează un contract de factoring, cedând toate creanțele unui factor de export. Factorul devine, astfel, responsabil de toate aspectele operațiunii de factoring. Factorul de export alege un factor de import în țara în care bunurile vor fi livrate. Creanțele sunt cedate factorului de import. În același timp, factorul de import efectuează cercetări cu privire la reputația cumpărătorului bunurilor exportatorului în ceea ce privește rambursarea datoriilor și deschide linii de credit. Acest lucru permite cumpărătorului să efectueze o comandă în termeni de cont curent fără a deschide linii de credit. După livrarea bunurilor, factorul de export poate avansa până la 80% din valoarea facturii către exportator.

¹⁸ Gh. Caraiani, R. Andreica, R. Mustea, *Factoringul în comerțul internațional*, Ed. Lumina Lex, București, 2004, p. 50.

¹⁹ Cesiunea de creanță este reglementată în Codul civil, cap. VIII "*Despre strămutarea creanțelor și altor lucruri necorporale*", art. 1391-1404, iar subrogarea convențională consimțită de creditor este reglementată în cap. VIII "*Despre plată*", art. 1107.

²⁰ Pascal Ancel, *Manuel de droit du crédit*, Litec, Paris, 1994, p. 159.

²¹ Brândușa Vartolomei, *op. cit.*, p. 42.

Imediat ce vânzarea a avut loc, factorul de import încasează întreaga valoare a facturii la maturitate și este responsabil de transmiterea swift a fondurilor către factorul de export care, apoi, plătește exportatorului suma restantă. Dacă după 90 zile de la data scadenței o factură aprobată rămâne neplătită, factorul de import va plăti 100% din valoarea facturii sub garanție. În situația în care există o clauză a contractului de factoring care prevede cesiunea creanțelor existente sau viitoare, aceasta este valabilă, chiar în absența desemnării individuale a acestora, dacă în momentul încheierii contractului sau la nașterea acestora ele sunt determinabile²².

O clauză a contractului de factoring în virtutea căreia sunt cedate creanțele viitoare operează transferul acestora către cesionar, din momentul nașterii lor, fără a fi nevoie de un nou act de transfer²³. Cesionarea creanței de către furnizor cesionarului poate fi realizată în pofida oricărei convenții între furnizor și debitor care ar interzice o asemenea cesiune. Aceste dispoziții nu aduc atingere niciunei obligații de bună-credință care revine furnizorului față de debitor, sau oricărei răspunderi a furnizorului față de debitor, în baza unei cesiuni realizate cu încălcarea clauzelor contractului de vânzare de mărfuri. Totuși, cesiunea menționată nu are efect cu privire la debitorul care, în momentul încheierii contractului de vânzare de mărfuri, își are sediul într-un stat contractant care a făcut o declarație conform căreia o cesiune efectuată conform dispozițiilor paragrafului de mai sus nu produce efecte cu privire la debitorul care la încheierea contractului de vânzare de mărfuri își are sediul în acest stat. Numai în raporturile dintre părțile la contractul de factoring contractul poate să devină valabil, transferul direct sau printr-un nou act, în tot sau în parte, a drepturilor furnizorului provenind din vânzarea de mărfuri, inclusiv beneficiul oricărei dispoziții din contractul de vânzare de mărfuri ce-i rezervă acestuia proprietatea asupra mărfurilor sau îi conferă orice altă garanție.

În situația în care notificarea în scris a cesiunii îndeplinește următoarele cerințe: a) fost făcută debitorului de către furnizor sau de către cesionar, în temeiul unei împuterniciri conferite de către furnizor, precizează suficient creanțele cedate și cesionarul căruia sau în contul căruia debitorul trebuie să facă plata și privește creanțele care iau naștere dintr-un contract de vânzare de mărfuri încheiat fie înainte, fie în momentul în care notificarea a fost făcută, debitorul este ținut să plătească cesionarului. O excepție în acest sens o constituie situația în care acesta a avut cunoștință de un drept de preferință. În cazul în care cesionarul promovează contra debitorului o cerere de plată a unei creanțe rezultând din contractul de vânzare de mărfuri, acesta din urmă poate invoca contra cesionarului orice mijloace de apărare derivând din contract, pe care le-ar putea opune dacă cererea ar fi fost făcută de furnizor. De asemenea, debitorul poate să exercite împotriva cesionarului orice drept de compensație cu privire la drepturile sau acțiunile existente contra furnizorului în favoarea căruia creanța s-a născut și pe care îl poate invoca în momentul în care notificarea în scris a cesiunii a fost făcută după cum se precizează în paragraful anterior.

Neexecutarea sau executarea necorespunzătoare sau cu întârziere a contractului de vânzare de mărfuri nu permite debitorului să recupereze plata pe care a făcut-o cesionarului, dacă are la dispoziție o acțiune în restituirea sumelor plătite furnizorului. Totuși, debitorul care are la dispoziție o astfel de acțiune contra furnizorului poate recupera plata pe care a făcut-o cesionarului în măsura în care: a) cesionarul nu și-a îndeplinit obligația de a plăti furnizorului creanțele cedate sau, b) cesionarul a plătit la momentul la care avea cunoștință de neexecutarea sau executarea necorespunzătoare sau cu întârziere de

²² Art. 5 a), Convenția de la Ottawa.

²³ Art. 5 b), Convenția de la Ottawa.

către furnizor a contractului de vânzare având legătură cu mărfurile pentru care a primit plata de la debitor.

8. Clauzele specifice ale contractului de factoring²⁴. Cele două clauze specifice ale contractului de factoring sunt clauza de exclusivitate și clauza de globalitate. *Clauza de exclusivitate* presupune obligația aderentului de a prezenta numai factorului toate facturile sale înglobând creanțele asupra debitorilor, factorul având posibilitatea de a accepta numai facturile care prezintă un grad sporit de certitudine privind plata lor la scadență de către debitori. *Clauza de globalitate* este clauza conform căreia aderentul cedează factorului totalitatea creanțelor sale. Aceasta are ca scop evitarea situației în care aderentul cedează factorului doar creanțele incerte, cele dificil de recuperate, și recuperează el însuși creanțele certe, economisind comisionul de factoring.

9. Efectele contractului de factoring – trebuie să distingem între efectele pe care le produce contractul de factoring între părți și efectele între factor și debitorii cedați.

Efectele între părți. Dreptul de creanță se transferă din patrimoniul aderentului în patrimoniul factorului păstrându-și natura, aderentul având obligația de a remite factorului la intervalele convenite facturile din perioadele respective, garanțiile și documentele justificative, precum și declarația prin care aderentul transmite factorului în plină proprietate creanțele reprezentând prețul mărfurilor sau prestațiilor, furnizate și acceptate de clienți, cu dispoziția ca plata să se facă direct factorului²⁵. Data cesiunii creanțelor diferă în funcție de operațiunea de factoring: în cazul factoringului clasic factorul dobândește proprietatea creanțelor transmise de aderent împreună cu toate drepturile și garanțiile aferente, de la data nașterii creanței (sau la câteva zile după aceasta), în timp ce în situația factoringului la scadență dobândirea dreptului de proprietate coincide cu data exigibilității creanței. Factorul are dreptul de a percepe comisionul de factoring și, în anumite cazuri, comisionul de finanțare. De asemenea, factorul este însărcinat cu păstrarea evidenței operațiunilor de factoring.

Ulterior subrogării, factorul devine singurul creditor, în această calitate putând intenta acțiunile în plată contra debitorului și fiindu-i opozabile toate excepțiile inerente creanțelor născute anterior subrogării. Factorul dobândește concomitent cu proprietatea creanțelor toate drepturile aderentului față de debitorii săi, pierzând însă acțiunea în regres împotriva aderentului plătit, cu excepția acțiunii în repetițiune a plății nedatorate pentru inexistența totală sau parțială a creanței²⁶.

Efectele față de debitorul cedat se produc doar în situația în care debitorul cedat este notificat în acest sens. Notificarea subrogării se face de către aderent debitorului său pentru a-l înștiința că plata trebuie efectuată doar către factor. Pe această cale a notificării se evită o plată cu bună credință către alte persoane.

10. Factoringul pe plan internațional. Pe plan mondial, comerțul internațional este facilitat și de organizații de profil, cum ar fi *Factors Chain International*²⁷. FCI a fost înființată în 1968 ca o organizație care reunește companii independente de factoring²⁸, reprezentând în prezent cea mai mare rețea de factoring din lume, reunind 235 factori din

²⁴ Michel de Juglart, Benjamin Ippolito, *op. cit.*, p. 355; Pascal Ancel, *op. cit.*, p. 159; Thierry Bonneau, *op. cit.*, p. 374.

²⁵ Oana Ghiță, Adina Calotă Ponea, *Contractul de factoring – modalitate specială de mobilizare a creanțelor utilizată de instituțiile de credit*, Revista de Științe Juridice, nr. 3/2006, p. 89-94.

²⁶ <http://factoring.3x.ro/aspectej.php#Efectele>

²⁷ <http://www.factors-chain.com>

²⁸ Organizația are sediul la Amsterdam.

63 de țări²⁹. Crearea sa a avut ca scop introducerea conceptului de factoring în țările în care acest serviciu nu era încă disponibil, precum și dezvoltarea unui cadru pentru factoringul internațional care să permită factorilor din țara exportatoare și cea importatoare să concluzioneze.

O altă asociație internațională care are același obiect de activitate este *International Factors Group*³⁰, înființată în 1963, acesta fiind prima asociație internațională a companiilor de factoring. Conform unui studiu³¹ efectuat la nivel european, țările care au utilizat primele factoringul sunt Germania și Finlanda (1959), iar țara care a introdus cel mai curând această tehnică este Malta (2006); în 16 țări membre UE există o asociație națională a companiilor de factoring (uneori parte dintr-o asociație de leasing). În general, numărul de companii de factoring este relativ stabil în ultimii 5 ani, în timp ce România constituie o excepție, statisticile arătând că acest număr a crescut de la 3 la 8 (alături de Polonia și Grecia, care au înregistrat și ele creșteri semnificative în ultimii ani). Numărul total de companii de factoring din UE era de 316 în 2006 (țările cu cele mai numeroase companii fiind Marea Britanie și Irlanda – 57, Italia – 35, Franța - 31). Studiul arată că, din totalul companiilor de factoring, 78,5% constituie sucursale ale băncilor, 12,5% sunt divizii ale băncilor și 9% sunt acționari nebankari, industria de factoring fiind clar dominată de bănci, care preferă, astfel, să aibă un organism specializat de factoring.

În ceea ce privește modalitatea de plată, 40% constituie finanțarea facturilor (cu sau fără recurs), 47% factoring cu recurs, 22% fără factoring cu recurs. În termen de cifre de afaceri în ceea ce privește factoring-ul, cea mai mare piață o constituie Marea Britanie și Irlanda cu 226 miliarde Euro, urmată de Italia și Franța, în timp ce România constituie o piață emergentă cu 550 milioane de Euro. În comparație cu factoringul național (tradițional), care este dominant (cu 78%), factoringul internațional deține 22% din cota de piață. În ceea ce privește reglementările guvernamentale, doar în 6 țări există un control direct asupra factoringului (legi separate de factoring sau în cadrul legislației bancare), și anume Austria, Franța, Grecia, Italia, Portugalia și Spania. Se relevă, de asemenea, că reglementarea guvernamentală nu este necesară, întrucât nu există o corelație între aceasta și penetrarea factoringului pe piață. Din moment ce majoritatea companiilor de factoring sunt sucursale sau divizii ale băncilor, există deja un control indirect din partea mediului bancar.

²⁹ Membrii de naționalitate română ai FCI sunt Banca Comercială Română S.A., BRD - Groupe Société Générale, Compania de Factoring IFN S.A., ING Commercial Finance IFN S.A., UniCredit Tiriac Bank S.A.

³⁰ Asociația are sediul la Bruxelles.

³¹ Studiul *Market analysis on Factoring in EU 25+2* întocmit de către International Factors Group pentru Fondul European de Investiții, proiectul JEREMIE disponibil pe www.ifgroup.com.